

เห็นธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากค อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พูดถึงเยี่ยมไง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประเสริฐที่สุด เพราะอะไร? เพราะองค์ศาสนานี้เป็นผู้สิ้นกิเลส องค์ศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สิ้นกิเลสแล้วปฏิญาณตนว่าสิ้นกิเลสแล้วถึงเอาธรรมมาสอน แต่ลัทธิต่าง ๆ ศาสดายังไม่สิ้นกิเลส เขาก็ไม่รู้หรือว่าสิ้นกิเลสหรือไม่สิ้นกิเลสเป็นอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ไปเรียนกับอาจารย์ดาบส อูทกดาบส เรียนมาจนสมาบัติเข้าหมด แล้วสงบหมด แล้วพอสงบเข้าไปแล้วนี่มันออกมา เวลามันคายออกมามันก็ยังมีความรู้สึกอีก ทำไมไม่มีกิเลสอีก ความรู้สึกของเรานี้มันฆ่าไม่ได้ อันนี้ถึงว่าอย่างไร ยังไม่สิ้น

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ประเสริฐ เป็นผู้ที่ประเสริฐนี้เพราะต้องการหาความจริง อาจารย์ดาบสบอกเลย “อยู่กับเราเถิด ๆ” เพราะประกันว่าทำได้เหมือนอาจารย์ ลูกศิษย์อาจารย์เสมอกัน แต่หัวใจดวงนั้นรู้ว่ายังมีกิเลสอยู่ ยังต้องมาเริ่มอานาปานสติเอาเอง ทำเอาเองจนขาดเอาเอง ปฏิกิจสมุพบาทขาดออกไป ขาดออกจากหัวใจนี้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ขาดออกไปๆ พอขาดออกไปนี้ มันเป็นวิมุตตีสฺสุข ย้อนกลับมาไปหาปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์บอกว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เมื่อก่อนทำเคร่งมาก แล้วย้อนกลับไปเป็นผู้มักมาก” ถึงได้หนีพระพุทธเจ้าไป

พระพุทธเจ้าบอกว่า “บัดนี้พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์แล้ว เป็นองค์ศาสดาแล้ว”

ไม่มีใครเชื่อไง ปัญจวัคคีย์ไม่เชื่อ เพราะทำอุกฤษฏ์ยังไม่ได้เลย แล้วมาทำสายกลางจะได้อย่างไร มาทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าบอก “เคยได้ยินได้ฟังไหมว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเป็นพระอรหันต์ อยู่กันมา ๖ ปีเคยได้ยินได้ฟังไหม”

นี่มันยันกันตรงนี่ไง มันยันกันตรงที่ว่าต้องรู้เอง ต้องบัจจัตตัง ถ้าไม่บัจจัตตังจะรู้ได้อย่างไรว่าขาดออกไป แต่เราไม่เป็นบัจจัตตัง พวกเรานี้เป็นธรรมะคันเดา เคาตรงไหน? เคาที่ศึกษาธรรมมา ตั้งประเด็นไว้ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ แล้วเราพยายามทำใจของเราให้เหมือนใจ เราพยายามค้นใจของเราให้เหมือน เห็นใหม่ อันนี้ธรรมะคันเดา

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมคันเดาธรรม จะได้ธรรมะคันเดา”

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันจะขาดออกไปจากใจ”

ในพระไตรปิฎกบอกไว้เลย เวลากิเลสขาด ขาดเหมือนคังแชนขาด ตัดออกไปเห็นแชนขาดเลย แต่ถ้ามันไม่มีสิ่งใดหลุดออกไป คังแชนขาด อะไรขาด? สังโยชน์ขาดใจ พระโศคาบันนะ สักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ทุกคนมีความล่งเลงสยอยู่โดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของใจนี้มันมีความล่งเลงสยลึกลึก ๆ มันเป็นจิตใต้สำนึก มันอยู่ในเนื้อของจิต เราบอกเราไม่สงสย เราอ่านหนังสือทีแรก อู้หู...ซึ่งใจ เข้าใจหมดเลย พอวางหนังสือปิดเล่ม “เอ๊ะ! มันจะเป็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า?” ล่งเลงสยขึ้นมาทันทีเวลาปิดหนังสือแล้วง แต่เวลาอ่านอยู่นี้เข้าใจ เห็นใหม่

เพราะว่ากิเลสของเรานี้มันล่งเลงอยู่ มันข้องแวะอยู่ มันเป็นไปไม่ได้ นี่ถ้าเวลาขาดมันขาดตรงนั้น มันขาดถึงจิตใต้สำนึก มันขาดจากภายใน มันไม่ได้ขาดจากความเทียบเคียง ความเทียบเคียงนี้มันเป็นทางผ่าน จะไม่มีตรงนี้เลยไม่ได้นะ มันต้องมีตรงนี้ วิปัสสนาเข้ามา มันจะเทียบเคียงเข้ามาก่อน ก็จากหยาบก่อน เห็นใหม่ อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด อย่างละเอียดสุด

นี่ก็เหมือนกัน อย่างหยาบ ๆ นี่เริ่มต้นจากการจับกายได้ พิจารณาเข้าไป ๆ แล้วมันจะพิจารณาเข้าไปเรื่อย ๆ มันจะละเอียดอ่อนเข้าไป ๆ จนกว่ามันจะขาด ต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลุดออกไปจากใจ กิเลสนี้ขาดออกไปชัด ๆ นะ คังแชนขาดเลย แต่ถ้าเทียบเคียงแล้วมันปล่อยวาง ๆ อันนั้นมันก็ปล่อยวางอยู่ ปล่อยวางเพราะว่ามีการต่อสู้ใจ

แต่เดิมเราไม่รู้เรื่องเลยนะ พวกที่ว่าจะอยากปฏิบัตินี้ก็คิดกันไป จับอารมณ์ของตัวเองไปตลอด วนออกไปข้างนอก ๆ ทำความสงบเข้ามา เห็นไหม สัมมาสมาธิเป็นมรรคองค์หนึ่งในมรรค ๘ จากปุถุชน เรานี้เป็นปุถุชนกัน ความคิดของเรานี้ ทั้งความคิดเป็นเหมือนกำปั่นทุบดิน คิดไปด้วยเราทั้งหมดเลย แล้วเวลาทำความสงบเข้ามา ๆ เหมือนหินทับหญ้า เห็นไหม กัลยาณปุถุชน ปุถุชนกับกัลยาณปุถุชนต่างกัน ผู้ที่เป็นกัลยาณปุถุชนสามารถทำให้ใจนี้สงบเป็นสัมมาสมาธิได้ สัมมาสมาธินี้ถึงได้ออกไปขุดค้นหาจิตหากาย ถ้าจิตนี้สงบแล้วออกไปพิจารณา อันนั้นถึงจะเป็นวิปัสสนา

แต่ถ้าเป็นปุถุชนใช้วิปัสสนาอยู่ ใช้ความคิด นามรูปเข้ามาอยู่ที่นี่ อันนั้นพิจารณาเพื่อปล่อยวางเข้ามา มันก็จะเข้ามาเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธินี้ถึงยกขึ้นวิปัสสนา ตอนยกขึ้นวิปัสสนานี้ คำว่า “ยกขึ้นวิปัสสนา” ทุกคนจะงงว่าวิปัสสนาอย่างไร ในเมื่อเราทำอยู่ที่นี่ก็วิปัสสนาอยู่แล้ว ๆ วิปัสสนาอยู่ที่นี่เพราะเราคิด เวลาเราป่วยไข้ เราต้องวิเคราะห์โรคไข้ใหม่ เป็นโรคอะไรถึงรักษาตามโรคนั้น แล้วมันจะหายไป

นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนานี้เราเข้าใจว่าวิปัสสนา เราทำไปไง เหมือนกับเราเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ แล้วเราเอายาแดงเอย มาทาตามเนื้อตามตัวนี้ แต่มันเป็นเชื้อโรคอยู่ภายใน มันจะหายได้ไหม วิปัสสนาอยู่ข้างนอกที่ว่าเป็นโลกียะนี้ เราพิจารณาทุกอย่าง สรรพสิ่งเป็นธรรมะ สรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ กิเลสนี้ก็ป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันก็หลอกตัวเราเองอันหนึ่ง แล้วก็จับต้องสรรพสิ่งไว้ทั้งหมดเลย ยึดมันถือมันทั้งหมดออกไป นี่เขาเรียกโลกียะ

แล้วพอมันเข้าใจ สรรพสิ่งมันเป็นธรรมชาติกับธรรมชาติ มันเหมือนกัน กิเลสก็เหมือนกัน พอมันปล่อยวางเข้ามา กิเลสมันปล่อยวางสิ่งหยาบ ๆ ข้างนอกเข้ามา แต่กิเลสภายในมันก็ไปสูมตัวอยู่ในหัวใจ ไม่ได้ปล่อยอะไรเลย พอไม่ได้ปล่อยอะไรเลยนี้ เราถึงต้องยกขึ้นระหว่างกายกับจิต เพราะกายกับจิตเอาอะไรคู่สรรพสิ่ง? เพราะเอาจิตดูไข้ใหม่ เอาสัมมาสมาธิ เอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว

จิตนี้เป็นหนึ่งเดียนี่ ถึงกลับมาดูกายใหม่ กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัฏฐาน ๔ กับอริยสัจ ๔ นี้มรรค ๘ ๔ กับ ๔ เป็น ๘ มรรค ๘ ก็รวมลงที่นี้ เห็นในสติปัฏฐาน ๔ จะรู้อริยสัจ ๔ แล้วจะปล่อยวาง จิตนี้เวลามันทำงานไปนี่เหมือนกับเราเข้าไปอยู่ในวงงานนั้นด้วย จิตนี้เป็นเหมือนกับวงงานนั้นเลย อยู่ในงานนั้นเลย เวลามันออกมาจากอริยสัจแล้วนี่จิตมันจะปล่อยวางออกมาจากอริยสัจ แล้วรู้ณะ กาย เวทนา จิต ธรรม รู้ส่วนใดส่วนหนึ่ง กายก็ได้ จิตก็ได้ เวทนายก็ได้ ธรรมก็ได้ รู้อันเดียว เวลามันรู้อันเดียนี่มันสลัด มันรู้หมดไป

เหมือนกับเรากินข้าวคำเดียนี่ ข้าวคำนี้มันมีข้าวและมีกับข้าวอยู่ในปากคำเดียว เรากลิ่นเข้าไปในคอนี้ คำข้าวนี้ต้องกลืนเข้าไปในคอ ไม่ใช่เราต้องกลืนข้าวเข้าไปก่อนนะ ให้เหลือแต่อาหารเอาไว้ในปากก่อน อย่าเพิ่งกลืน นี่ก็เหมือนกัน ในอริยสัจเราก็คงอย่างนั้น คิดว่าต้องรู้กาย รู้เวทนา รู้จิต รู้ธรรม รู้อันเดียว พอรู้อันเดียวเหมือนกันหมด เหมือนคำข้าว กลืนเดียวทั้งคำลงไป ในกระเพาะเลย คำข้าวกลืนลงไปเหมือนกัน

นี่รู้อริยสัจรู้อย่างนั้น พอรู้อริยสัจรู้อย่างนั้นมันก็ปล่อย จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ รู้อันเดียวอันหนึ่งแล้วเข้าใจหมด แต่ถ้าจะไปตามรู้ทั้งหมด อย่างที่ว่าเช่นคำข้าวในปากนี้จะรู้ว่าส่วนใดเป็นรสเค็มรสหวานนี้ เราพยายามจะแยกแยะอาหารในปาก ใครมันทำได้...มันทำไม่ได้ แต่อาหารในปากนี้มันมีรสเค็ม รสหวาน ทุกอย่างมันกลมกล่อมใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน อริยสัจก็เหมือนกัน ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เหมือนกัน ถึงจับตัวเดียว จับอันเดียว จับให้มันคั่นให้ตาย แล้วพิจารณาเข้าไปจนเห็นโทษใจ เห็นโทษมันสลัดออก มันสลัดออกนะ มันสลัดออกด้วยความเห็นโทษ แต่วิปัสสนาใหม่ ๆ นี่มันสลัดออกด้วยความเชื่อธรรมะของพระพุทธเจ้า ย้อนกลับมาที่ว่านี่ พุทธโธนี่ก็เป็นพระพุทธเจ้า พุศไม่ได้มันเป็นของสูง ทำนั้งสมาธิก็เหมือนพระพุทธเจ้าไม่ได้ คนถ้ามืออย่างนี้เขาเรียกจิตอ่อน จิตมีความเคารพ

แต่เวลารู้ณะ ถ้าโลกเรานี้ออกว่าวัตรอยเท่านี้เป็นสิ่งที่ไม่สมควร...

(เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)